

Oddih in prosti čas (2): prazniki in razvedrilo

Prazniki so priložnost za oddih. Predstavljajo pa tudi dodatno možnost za lepe trenutke v družini, za vzgojo otrok in za bolj umirjen stik z Bogom.

29. Mar. 2020

Bog je blagoslovil sedmi dan in ga posvetil, kajti ta dan je počival od vsega svojega dela, ki ga je storil, ko je ustvarjal.^[1] V enotnosti človekovega bivanja ni ločevanja

med delom in prostim časom; zato si je potrebno prizadevati za ***apostolat zabave***^[2], ki bo zaustavil težnjo, ki dojema oddih zgolj kot beg^[3] od življenjskih obveznosti, pa čeprav za ceno uničenja človekove enotnosti.

BOŽJI POČITEK

Prosti čas v izvornem pomenu besede je čas prazničnih dni: takrat se prekine enoličnost vsakdana, ker je na vrsti praznovanje dogodkov, ki so odločilni ali pomembni za določeno skupino ljudi, za družino ali celoten narod. V judovsko-krščanski tradiciji ima praznik verski pomen, povezan s počitkom Boga. Ko je bilo namreč končano stvarjenje, je **Bog blagoslovil sedmi dan in ga posvetil**. Skoraj bi lahko rekli, da se Bog čudi svojemu delu, še zlasti ob veličini tega bitja — človeka —, ki ga je poklical k občestvu s seboj. S posvetitvijo sobote, s “stvarjenjem” prazničnega dne je hotel vse

človeštvo povezati s svojim
dobrotnim pogledom na svet. Zato na
neki način »od tega dne božjega
počitka prejema čas svoj smisel«^[4]:
katerikoli čas, čas dela in čas počitka,
kajti **Bog je videl vse, kar je naredil,
in glej, bilo je zelo dobro.**^[5]

Za kristjana je poleg tega nedelja —
Gospodov dan, *dies Christi*^[6] — dan,
posvečen **počitku za Gospoda, kjer
koli prebivate.**^[7] Vsako nedeljo se pri
liturgiji Cerkve spominjamo in
praznujemo Kristusovo vstajenje,
novo stvarjenje, odrešenje
človeškega rodu, zveličanje sveta, kar
je njegov končni cilj. Čeprav je novost
krščanstva odpravila določbe
judovske sobote, ki je presežena z
“dovršitvijo” v nedelji, »ostajajo v
veljavi temeljni razlogi, ki narekujejo
posvečevanje “Gospodovega
dne” (...). Ti razlogi slonijo na
slovesni naravi dekaloga, znova pa
jih je treba brati v luči teologije in
duhovnosti nedelje.«^[8] Sam Jezus

Kristus, **Gospodar sobote**^[9], nam je razložil pristni pomen sobotnega počitka in ga usmeril v njegov »osvobodilni značaj, postavljen je namreč v obrambo božjih kakor tudi človekovih pravic.«^[10]

V tej luči nam nedelja kaže novost sveta, novost novega stvarstva v Kristusu. Na neki način je ves čas že praznični čas, ker je čas od Boga in za Boga. V človeškem življenju se delo in prosti čas združujeta; oba vključujeta klic h kontemplaciji in k molitvi. Bog nam daje čas, da bi se mogli *družiti* z Njim, se pridružiti njegovemu počitku in njegovemu delu,^[11] občudovati njegovo lepoto in čudovitost njegovega dela.

Del vzgojnega poslanstva staršev je tudi to, da otrokom pokažejo ta značaj darú, ki ga vsebujejo prazniki. Potrebno je nekoliko truda pri načrtovanju nedelje — oz. kateregakoli obdobja oddiha —, tako

da Bog ne bi nastopal kot nekaj tujega ali nadležnega, kar bi bilo v zadnjem trenutku dodano v predvidene načrte. Če otroci vidijo, da vnaprej razmišljamo, kako in kdaj bomo šli k sveti maši ali prejeli zakramente, bodo na naraven način razumeli, da »prosti čas ostane prazen, če v njem ni Boga.«^[12] Nasvet Benedikta XVI. je v tej luči nadvse dragocen: »Dragi prijatelji! Včasih se sprva lahko zdi neprijetno, da je treba v nedeljo načrtovati tudi mašo. Toda če se potrudite, boste kasneje ugotovili, da ravno to daje smisel prostemu času. Ne pustite se odvrniti od nedeljske evharistije in pomagajte še drugim, da jo odkrijejo.«^[13]

Zato kristjan, ki hoče živeti evangelij, načrtuje svoj konec tedna tako, da na prvo mesto postavi udeležbo pri sveti maši; svoje poti in potovanja — še posebej, če so daljša — skuša organizirati tako, da si zagotovi navzočnost pri sveti daritvi ob

nedeljah in ob zapovedanih praznikih. Po drugi strani »je pastirjem naložena s tem povezana naloga, da vsem vernikom nudijo dejansko možnost za spolnjevanje te zapovedi. V tem smislu so bila dana nekatera navodila cerkvenega prava kot npr. dovoljenje duhovnikom, da s predhodnim pooblastilom krajevnega škofa darujejo več kot eno mašo na nedeljo in na praznike, nadalje uvedba večernih maš in končno pojasnilo, da se čas za možno izpolnitev obveznosti začenja že v soboto zvečer hkrati s prvimi nedeljskimi večernicami.«^[14]

ČAS KREPOSTI

Omenili smo že vzgojne priložnosti, ki jih vsebuje prosti čas za oblikovanje otrokove osebnosti. Igre, izleti, šport niso le bistveni del življenja mladih, ampak lahko preko tega starši bolje spoznajo svoje otroke, prenesejo nanje želje po

učenju in po razdajanju drugim. Želje, ki se izoblikujejo v nalogah in se razvijejo v navade, v to, kar klasiki imenujejo kreposti. Tako prosti čas ni več "čas za neumnosti" in se spremeni v kakovosten, ustvarjalen čas. Skratka, v dragocene trenutke, v katerih otroci prevzemajo in ponotranjajo svojo svobodo.

Vzgajati otroke v času oddiha po drugi strani pomeni, da jim ponudimo aktivnosti, ki bodo zanje privlačne in bodo upoštevale njihov značaj. Če si neka družina med seboj deli srečne trenutke, postavlja temelje za izogibanje škodljivim oblikam zabave v prihodnosti: obdobja, preživeta v otroštvu skupaj s starši, ostanejo vtisnjena v spomin za vedno in so koristna za obrambo, kadar se bodo morali otroci soočiti z lažno privlačnostjo tega, kar človeka oddaljuje od Boga.

Nasprotno pa, če starši dojemajo počitnice in prosti čas zgolj kot priložnost za pobeg ali za uživanje, se lahko zgodi, da zanemarijo osrednji vidik vzgoje. Ne gre za to, da bi otrokom "posredovali" vizijo prostega časa, ki sestoji samo v "ukvarjanju s koristnimi stvarmi", v smislu, da je koristno študirati kak predmet, se učiti jezikov, hoditi na tečaje plavanja ali klavirja (dejavnosti, ki se ne razlikujejo dosti od izobraževanja, ki ga nudijo mnoge šole); temveč gre za to, da jim pokažemo, kako lahko ta obdobja uporabijo na uravnotežen način. V tem pogledu ponuja prosti čas ugodne okoliščine za razvoj enotnosti človekovega življenja: cilj je v tem, da v otrocih spodbujamo trdne osebnosti, zmožne upravljati z lastno svobodo in živeti vero na dosleden način; in da se tako naučijo živeti skupaj z drugimi ter hrepeneti po izpolnjenem življenju.

Velik sovražnik na tem področju je "zabijanje časa", kajti ***ko kristjan ubija svoj čas na zemlji, se postavlja v nevarnost, da ubije svoja nebesa.***^[15] Tako ravna, kdor ***se zaradi sebičnosti odtegne, se skrije, je brezbržen***^[16] do ostalih, kdor v tistih trenutkih neurejeno išče samega sebe, brez da bi namenjal prostor Bogu ali drugim. Vzgajati v prostem času in *za* prosti čas predstavlja za starše obveznost. Oni so vedno — četudi na nezaveden način — vzor, ki pusti najglobljo sled pri vzgoji otrok; in kot vzgojitelji ne morejo dajati vtisa, da se dolgočasijo ali počivajo tako, da nič ne delajo. Njihov način oddiha mora biti nekako odprt za *druženje* z Bogom, za služenje drugim. Otroci morajo razumeti, da nam oddih omogoča, ***da se razvedrimo z dejavnostmi, ki zahtevajo manj truda,***^[17] pri tem spoznavamo nekaj novega, gojimo prijateljstvo, izboljšamo družinsko življenje.

ZABAVA MLADIH

Mnogi starši se — deloma po pravici — bojijo pritiska okolja, ki v potrošniških družbah ponuja škodljive in plehke oblike zabave. Temeljni problem je splošen: mladi želijo biti srečni, vendar ne vejo vedno kako; in pogosto ne vejo niti, v čem sestoji sreča, ker jim tega nihče ni razložil na prepričljiv način, ali pa je niso izkusili. Za veliko večino je vprašanje sreče omejeno na dobro plačano službo, na zdravje in življenje v družini, ki jih ima rada in v kateri najdeš oporo. Četudi mladi včasih pokažejo svojo upornost, pa običajno priznajo, da se morajo potruditi pri učenju, saj razumejo, da je dovršen del njihove prihodnosti odvisen od njihovih šolskih dosežkov.

Vse to je združljivo z željo po uveljavitvi lastne neodvisnosti, ko pride trenutek za načrtovanje

prostega časa. Včasih pri tem sledijo trendom, kot jih začrta industrijska ponudba zabave, ki nemalokrat spodbuja oblike razvedrila, ki otežkočajo ali onemogočajo rast v krepostih kot je zmernost. Vendar konec koncev zmedenost mladih ni drugačna od zmedenosti mnogih odraslih: zamenjujejo srečo, ki je rezultat uspelega življenja, z minljivim občutkom lažnega veselja.

Zaradi teh stranpoti, ki so realnost, pa ne moremo pozabiti, da ***smo vsi bili uporniki, upirali smo se starejšim, ko smo začenjali samostojno izoblikovati svoja stališča.***^[18] To je del normalnega procesa dozorevanja, kot lahko ugotovimo ob upoštevanju, da je pri vprašanju o tem, kako se zabavajo, vselej "s kom" bolj pomenljiv kot pa "kaj"; želijo si biti s svojimi vrstniki in izven doma, se pravi brez družine in brez odraslih; in dejansko so aktivnosti, ki jim pripisujejo največji

užitek, to, da grejo s svojimi prijatelji ven in poslušajo glasbo. Celo takrat, ko je potrošništvo način razvedrila — kot se ponekod dogaja —, ko se včasih kupujejo odvečne stvari (oblačila, mobiteli, računalniški dodatki, videoigre itd.), se dogaja, da je to le način za druženje s prijatelji.

Zaradi tega je pomembno ponuditi oblike razvedrila, ki spoštujejo strukturo osebe, se pravi hrepenenje po sreči, ki je v vsakem izmed nas; starši se morajo soočiti s to nalogo, tako da ob pomoči drugih družin spodbujajo organiziranje primernih krajev, kjer lahko otroci v svojem prostem času osebno in duhovno dozorevajo. Skratka, gre za promoviranje razvedrila in interesov, ki krepijo čut za prijateljstvo, za odgovornost, za skrb in podporo ljudi, ki jih cenijo.

Mladina se je bila vedno sposobna navdušiti za pomembne stvari, za visoke ideale, za vse, kar je

pristno.^[19] Starši morejo in morajo računati na to dejstvo: tako da jim posvečajo čas, se pogovarjajo z njimi, jim dajejo zgled veselja, zmernosti in požrtvovalnosti že v času otroštva. Pri vzgajanju jim ***ne vsiljujte vedenja, temveč jim pokažite razloge, nadnaravne in človeške, ki to svetujejo. Z eno besedo: spoštujte njihovo svobodo, saj ni prave vzgoje brez osebne odgovornosti, niti odgovornosti brez svobode.***^[20]

J. M. Martín in M. Díez

[1] 1 Mz 2,3.

[2] *Pot*, 975.

[3] Prim. Sv. Janez Pavel II., *Sporočilo za XIX. svetovni dan družbene komunikacije*, 19. 5. 1985, 4.

[4] Sv. Janez Pavel II., Apost. pismo *Dies Domini*, 31. 5. 1998, 60.

[5] 1 Mz 1,31.

[6] Prim. Sv. Janez Pavel II., Apost. pismo *Dies Domini*, 31. 5. 1998, 18 sl.

[7] 3 Mz 23,3.

[8] Sv. Janez Pavel II., Apost. pismo *Dies Domini*, 31. 5. 1998, 62.

[9] Mr 2,28.

[10] Sv. Janez Pavel II., Apost. pismo *Dies Domini*, 31. 5. 1998, 63.

[11] Prim. Jn 5,17.

[12] Benedikt XVI., *Pridiga v Marienfeldu*, 21. 8. 2005.

[13] *Prav tam*.

[14] Sv. Janez Pavel II., Apost. pismo *Dies Domini*, 31. 5. 1998, 49.

[15] *Božji prijatelji*, 46.

[16] *Prav tam.*

[17] *Pot*, 357.

[18] *Pogovori*, 100.

[19] *Pogovori*, 101.

[20] *Jezus prihaja mimo*, 27.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/oddih-in-prosti-cas-2-
prazniki-in-razvedrilo/](https://opusdei.org/sl-si/article/oddih-in-prosti-cas-2-prazniki-in-razvedrilo/) (9. Apr. 2026)